“La personalitat doble de Dalí era voluntària”

“Em sap greu que s'hagi dit que Dalí estava segrestat, perquè és fals; de segrest, res de res”
“No em va dir que volia ser enterrat a Figueres, però sí que a Púbol no se li havia perdut res”



Joan Prat, amb el llibre que acaba de publicar. Foto: MANEL LLADÓ.

Joan Prat ha publicat un llibre sobre els anys que va ser el fisioterapeuta de Salvador Dalí, des del 1984, després de les cremades que es va fer en l'incendi del Púbol, fins a la mort de l'artista, el 1989. En el llibre (Edicions Cal·lígraf) ha explicat moltes anècdotes i, sobretot, la relació d'amistat que hi va establir. Diu del geni que és “una de les persones més intel·ligents” que ha conegut mai i una de les poques de qui ha plorat la mort.

Ha titulat el llibre ‘Calli i treballi', una frase que li deia Dalí. El devia marcar molt...Molt. La vegada més punyent va ser el dia que Dalí no volia rebre Tierno Galbán, alcalde de Madrid. Vaig arribar a la torre Galatea i em van dir que estava com una fera. Jo vaig respondre que Dalí no s'havia menjat mai a ningú i vaig entrar a l'habitació. I Dalí em diu a crits i amb uns ulls enormes: “Què fa vostè aquí? Marxi, no el vull veure!” No li faig cas en absolut i m'estiro al llit al seu costat. Li passo el braç per sota el cap i li toco la cara amb l'altra mà. I li dic: “Salvadoret, què passa avui?” El vaig desmuntar. Crec que va pensar: “Aquest està més boig que jo.” Tot i que, de boig, no en tenia res. Li vaig preguntar què li passava. I em va dir que no era lògic rebre l'alcalde de Madrid amb la casa en obres. Li vaig anar desmuntant tots els arguments que em donava. Però el que més li va impactar va ser que li vaig dir que tenia la sensació que Tierno Galbán venia a acomiadar-se d'ell. La resposta de Dalí va ser: “Calli i treballi.”Era la seva manera de tancar la conversa?Jo sabia que en aquell moment havia aconseguit que el rebés. I el va rebre. L'endemà em va donar les gràcies per haver-lo convençut de rebre Tierno Galbán. El “calli i treballi” era quan ja havíem arribat a una entesa. Per això surt diverses vegades en el llibre i li acabo dient: “Ja callo i em poso a treballar.” Encara ara m'emociono.Van acabar sent grans amics, però la relació amb Dalí va començar amb mal peu, no?El primer dia vam entrar a l'habitació un grup. Ells anaven parlant i només em mirava de reüll amb una mirada que impressionava. I jo, callat. Quan li van dir que el venia a ajudar em va cridar: “No el necessito per a res. Ja se'n pot anar.” A partir d'aquí, cada dia o m'intentava esgarrapar o em donava un cop de puny. El cas era demostrar que no era benvingut. Al cap d'uns dies vaig trucar a Antoni Pitxot, que era el meu confessor. Li vaig dir que ho sentia, que estar amb el mestre era un honor i un orgull, però que no podia suportar que m'insultés, que em pegués i que m'escopís. I em va respondre: “Perquè tu vols. Fes un pacte.” Em vaig quedar amb cara d'idiota. Però l'endemà li vaig dir a Dalí que s'havia acabat i que si m'insultava jo l'insultaria, i que si em pegava jo el pegaria. Va fer un somriure sarcàstic i em va dir: “No tindràs collons.” Em vaig acostar i ell amb el puny em va fer un copet. I jo, el mateix. Li vaig dir que a partir d'aquell moment seria així. Va ser el primer “calli i treballi”.Vostè va aconseguir acostar-se a l'artista en un moment en què no tenia relació amb gaire gent...No s'acostava a ningú. Nosaltres havíem provat moltes vegades de fer-lo fora de l'habitació perquè veiés la casa, perquè veiés les obres del museu, perquè sortís a la finestra i veiés la gent pel carrer, que s'adonés que la ciutat estava viva, que no s'acabava tot a l'habitació. L'Arturo i jo decidíem que el trauríem, però quan veia que la porta era oberta ens demanava que la tanquéssim. L'intentàvem convèncer que caminés, però acabàvem tots tres per terra. Podia amb nosaltres. És a dir, que tot allò que estava dèbil i malalt era mentida. Tenia una força intel·lectual molt

superior a qualsevol persona i la força que volguessis.Si no sortia era perquè no volia, doncs?No volia, no. Era per voluntat pròpia. La gent sempre ha dit que estava segrestat. El vam treure tres vegades per canviar la sonda nasogàstrica a l'hospital de Figueres i una vegada que vam baixar a la clínica Quirón cap al final de tot, al novembre, quan va tenir una pneumònia. Precisament, va venir el rei Joan Carles. I, dies abans d'anar a la clínica, va dictar diverses poesies precioses a Maria Teresa Brugués dedicades a la monarquia. Les van imprimir i relligar amb seda i, quan va entrar el rei, les hi va entregar. Dalí estava tan nerviós que no li sortia la veu i les va recitar Antoni Pitxot. Vaig ser un espectador d'excepció d'una situació impressionant. El rei va fer un gest d'amistat, amor i estima, i va dir a Dalí. "Quiero que vuelvas a pintar." I li va fer una abraçada. Va ser molt entranyable. Dalí li va prometre que tornaria a pintar. Ho va intentar, però ja no va poder.Li sap greu que s'hagi parlat de segrest?Sí. Perquè és fals. Com a cristià, no puc i no sé dir mentides. Jo puc assegurar que el que dic és veritat i que realment, de segrest, res, en absolut. Pitxot s'havia fet un tip d'intentar treure'l d'allà. Però ell feia el que volia i prou.Amb el llibre volia esvair algunes d'aquestes llegendes?No, no. El motiu és que la família i els amics sempre m'han dit que ho havia d'escriure perquè no es perdés. Un dia va venir el periodista Dídac Moreno i li vaig dir que, d'alguna manera, volia recollir la meva experiència amb Dalí. Ens vam reunir amb l'editorial Cal·lígraf. Em van començar a estirar la llengua. I va sortir el "calli i treballi". Van dir que ja teníem títol. Jo havia pensat més aviat Recuperant Dalí. I hi hem posat les dues coses.Diu en algun moment que no sap si a Dalí li hauria agradat.Jo crec que sí. Només m'ha quedat un dubte. Una vegada em va fer un encàrrec molt complicat. Em va enviar a buscar el Saint en Poule que contenia un oli amb què ungien els reis de França. Quan ho vaig aconseguir, va estar molt content. El meu dubte és si Dalí volia ser ungit. Ho havia demanat a molta gent i quan li vaig dur el material estava tan emocionat que li van caure unes llagrimotes d'emoció. Per això em pregunto si volia ser ungit.Explica que Dalí li va dir que no volia ser enterrat a Púbol. Això confirma la versió de l'alcalde Marià Lorca que l'artista volia ser enterrat a Figueres...Bé, a mi no em va dir que volia ser enterrat a Figueres; em va dir que a Púbol no se li havia perdut res. Jo li vaig demanar visitar Portlligat i Púbol. Vam organitzar un dia una excursió i quan vam anar a Púbol vaig dur un ram de roses vermelles amb un llaç amb una bandera catalana i el vaig deixar a la tomba de la Gala. Llavors la tomba estava oberta, a punt per rebre'l a ell. Quan vaig arribar l'endemà, em va donar les gràcies. I vaig aprofitar per preguntar-li: "Passaran molts anys, però vostè voldrà ser enterrat al costat de la seva esposa?" I, taxatiu, em va respondre: "A Púbol, no se m'hi ha perdut res. Calli i treballi."Per què creu que va voler ser enterrat a Figueres?El fet que Dalí estigui a Figueres és un pol d'atracció, però hi ha una qüestió en què jo no he entrat mai. Es va fer la cessió de les obres de Dalí a l'Estat perquè hi havia un deute de tipus fiscal. Aleshores, com es pagava això? I van organitzar que Dalí fes donació de l'obra a l'Estat espanyol. Això volia dir que s'ho podia emportar tot. I ell, que era molt llest, i no em cansaré de dir-ho, va pensar que, si estava enterrat a Figueres, no tocarien res. És la meva impressió. I he de dir que ell estava pendent del museu. Un dia ens va explicar a tots que el 1939 va fer que l'acompanyessin a tots els prostíbuls de qualitat de París. I, de la decoració que hi va trobar, ara al museu hi ha una banyera, un sofà. L'any 1939 ja comptava amb el museu. El seu museu era la seva vida. Era la projecció i l'eternització de la seva imatge. Per això crec que es va voler quedar a Figueres.Llavors, ell intentava que l'obra es quedés. Li hauria desagradat, doncs, que l'Estat s'ho endugués?Oh, i tant! A més, ell va preveure un lloc al museu destinat al Gran Masturbador. És la nineta dels seus ulls. És la que sempre s'ha reclamat que tornés. Pel que sigui, no ve aquí, però hauria d'estar aquí, perquè Dalí li va reservar un lloc.Amb la seva revelació, s'eliminen alguns dubtes generats de la versió de Lorca, que en algun moment es va posar en dubte.Et diré que Dalí va dir a altres persones que volia ser enterrat a Púbol, com ara a la Marisa, dona d'Antonio Herrera. Però llavors vivia la Gala. A la Gala li havia dit que deixarien un forat al mig dels dos sarcòfags. En paraules de Dalí, quan ja havia mort: "Tu creus que jo he d'estar agafat de la mà d'una morta?" Són coses surrealistes.Vostè en el llibre ens mostra un Dalí íntim. El que va conèixer el gran públic era només un personatge?Sí. A veure, tenia una doble personalitat, és evident, però no pas paranoica, sinó voluntària. El fuster Martí Oliveras m'explicava que quan el museu estava en obres, era ple de lampistes, pintors, fusters... Però, quan hi entrava una persona, Dalí desapareixia. Primer preguntava qui era. Si li deien que era algú de Figueres, sortia i li explicava que el museu portaria molts diners a Figueres, que hi aniria molta gent. Preguntava si li agradava, li explicava com aniria... Però, si entrava un periodista, agafava el bastó i sortia fent el burro; no en feia cas, del periodista... Provocava. Per què? Perquè això es venia al món. Ell tenia una imatge i el que va passar

quan es va tancar a l'habitació és que aquesta imatge no la podia donar. Tota l'escenificació que havia fet no la podia fer. Aquí tenim l'home, la persona. Tenia uns coneixements impressionats d'art, de literatura, de matemàtiques, de ciències...En el pròleg Antoni Pitxot el defineix a vostè com un rapsode. Llegia poesia a l'artista, no?Sí, li va agradar molt una poesia molt maca que es diu Cuento a Margarita. Quan la vaig acabar de recitar, estava amb una expressió de satisfet. I va dir: "M'agrada la música aquesta, la música que vostè hi posa." En qualsevol cosa demostrava uns coneixements i una sensibilitat! Defugia molt de parlar de García Lorca. Ho va patir molt. Li va saber molt greu que haguessin afusellat el seu amic d'aquella manera tan ignominiosa.Ho explica amb molta passió, tot això...Sí, pensa que, quan ell va morir, em van demanar que me'n fes càrrec. I ja em veus a mi afaitant Dalí, rentant-lo... I, al final, quan ja havien marxat els forenses que van fer l'embalsamament, em vaig quedar sol i li vaig arreglar el bigoti. S'havia de fer amb una pomada, de la qual conservo el tub. Quan ja estava tot, aquí sí que ja em vaig fer un fart de plorar. I vaig dir: "I ara què, Dalí?" S'havia acabat tot.S'ha guardat coses íntimes de Dalí que creu que no podia explicar en el llibre?Hi ha una gran cosa que no es pot explicar, de caire polític.Si no l'ha explicat en el llibre, suposo que no me l'explicarà ara...Això només ho he explicat a una catedràtica d'història de la Universitat de Barcelona. I li vaig dir que podrà sortir a la llum, però quan jo hagi mort. No és res transcendent ni del museu ni res, és de tipus personal.La ciutat de Figueres ha sabut aprofitar prou el llegat de Dalí?Dues paraules: en absolut.Li sap greu això?Molt. Perquè sé que hi ha hagut botigues que s'han atrevit a fer alguna cosa sobre Dalí i els ho han fet treure. Figueres hauria de ser com Salzburg, on des que hi entres fins que en surts estàs olorant, escoltant i vivint Mozart. A Figueres tenim un xiprer a l'entrada de la ciutat, i la majoria de la gent pregunta què és. Hi hauria d'haver... no m'ho facis dir, no ho sé.... Per exemple, que els fanals fossin tous i que als establiments hi hagués fotografies de Dalí. Coses que parlin de Dalí, que es vegi que és mort, però que és aquí encara, i és present a la ciutat. Això obligaria la gent a passejar per Figueres. Em faig un fart de donar indicacions a gent que busca el Museu Dalí. Al carrer hi ha les famoses petxines del camí de Sant Jaume; per què no unes formigues que indiquin el llegat de Dalí?Si li pregunto qui en té la culpa no m'ho dirà, no?No. Ja se sap de qui és culpa. Imagina't... No hem pogut presentar el llibre sota la cúpula.Un resum d'aquells anys?Ens ho vam passar molt bé. Al principi, no. I al final, tampoc. Quan se te'n va... Uf! L'últim dia, abans de morir, a l'hospital li vaig agafar la mà, ja no parlava. Li vaig dir: "Vol que li posi la música, mestre?" Em va estrènyer la mà amb tanta força...! Com dient: "Adéu, Prat." [s'emociona]Devien ser quatre anys molt intensos...Molt. Ens vam estimar molt.

Publicat a:

Font del document:
http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/756134-la-personalitat-doble-de-dali-era-voluntaria.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=mesCultura&utm_source=rss&utm_medium=mesCultura&utm_campaign=rss